

La Veu de Tortosa

Setmanari Regionaliste

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIANT SON IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». —Dante.

Canalisació del Ebre compresa entre 'l sigle XIV y 'l XX

(SINTESSIS HISTÓRICA)

Degut á la bona voluntat de nostre estimat amic D. Joan Lamotte, gran aficionat á assumptos de historia y arqueología, podem treurer á la llum pública un importantíssim document tortosí que si bé no ens era desconegut no 'l coneixiem en tota la seva integritat.

Lo problema que 'n ell se posa de manifest ha sigut objecte d' estudis profonds, en temps antichs y moderns. Ja en 1381 intentá nostra ciutat la construcció d' una *Presa d' aigues* pel costat de Tivenys pera regar les terres situades á n' aquesta banda de riu, pero la insuficiencia del caudal feu abandonar la empresa.

En 1401, D. Pere de Luna, Bisbe de Tortosa, acordá també la solució d' un nou projecte pera regar les terres de l' altre costat del Ebre, desde lo punt denominat, aleshores, *Som* ó siga al mateix lloch ahont está situada l' *Assut* actual qu' alimenta avuy lo canal de la dreta. Pera 'ls gastos d' aquesta construcció s' imposá 'l gravámen de cinch florins d' or d' Aragó per cada jornal de regadiu y s' obligá 'l senyor Bisbe á donar cinchcents florins al contratista d' obrir lo rech desde 'l lloch indicat fins al conegut per Rojal, segons consta en la escriptura de Concordia de primer de Setembre del mateix any. Aquesta nova empresa no 's va portar á cap á conseqüencia d' esser promogut D. Pere de Luna á la Santa Esglesia de Toledo.

En 20 de Maig, de 1441 lo Consell General á instancia dels vehins acordá continuar la obra, destinant pera son cost lo producte de les pesqueres y altres cantitats que venien obligats á pagar los propietaris de les finques afavorides. Aquesta resolució se portá á cap construint dos barcos á expenses dels vehins, los quals, ab l' ajuda d' altres treballadors y comissionats, treballaren sense descans hasta conseguir la formació de l' *Assut* actual.

Lo Cardenal D. Otho de Monca-

da, que 'n aquella época governava la diócesis de Tortosa, també volgué patrocinar la obra y aprofitant la estada á nostra ciutat de la Reyna D.ª María, muller del Rey don Alonso V d' Aragó, que venia d' Uldecona ahont havia convocat á Corts als honorables Consellers, lo propi Sr. Bisbe li demaná se dignés afavorir la empresa de l' *Assut*. Donant la Reyna una bona mostra d' amor á la ciutat, concedí les gracies y facultats qu' expressa lo Reyal Despatx de 15 de Febrer de 1443, en el que apareixen varies concessions d' importancia y 'l manament de que 's destinessin els productes dels Molins fariners, drets de pesquera y altres á la construcció, fábbrica y remendos de l' *Assut* y céquies, sense que 's poguessin invertir en altres coses, baix la pena de cinch mil florins.

Assut, però no 'la de les dos cequies en projecte.

En vista d' aquestes dificultats lo Cardenal-Bisbe de Tortosa cridá una reunió de terratinents, acordant, tot seguit, obrir la cequia per la banda esquerra del Ebro y continuarla desde Tivenys á Tortosa, otorgantse, al efecte, escriptura de Concordia en 1452 ab lo Mestre Joan La Marca de Besalú, baix quina direcció s' escomensá lo dia 24 de Maig del any anomenat.

Cansats los vehins de tants gastos y fadigues en Maig de 1454 demauaren la nulitat del contracte, cosa que impedí al Sr. Bisbe, encarregantse ell de costejar la obra, la qual protegí en presencia y en ausencia hasta 'l dia 19 de febrer de 1473 que va entregar s' ánima á Deu.

La construcció d' aquesta cequia

Volguent, donchs, Carlos I donar una mostra de simpatia á nostra ciutat, maná que passés á Tortosa á estudiar la construcció de les dos cequies D. Gil de Morlans, Director de les Obres del Canal Imperial de Saragossa, qui, en 6 de febrer de 1540, se trasladá á nostra ciutat dictaminant molt favorablement.

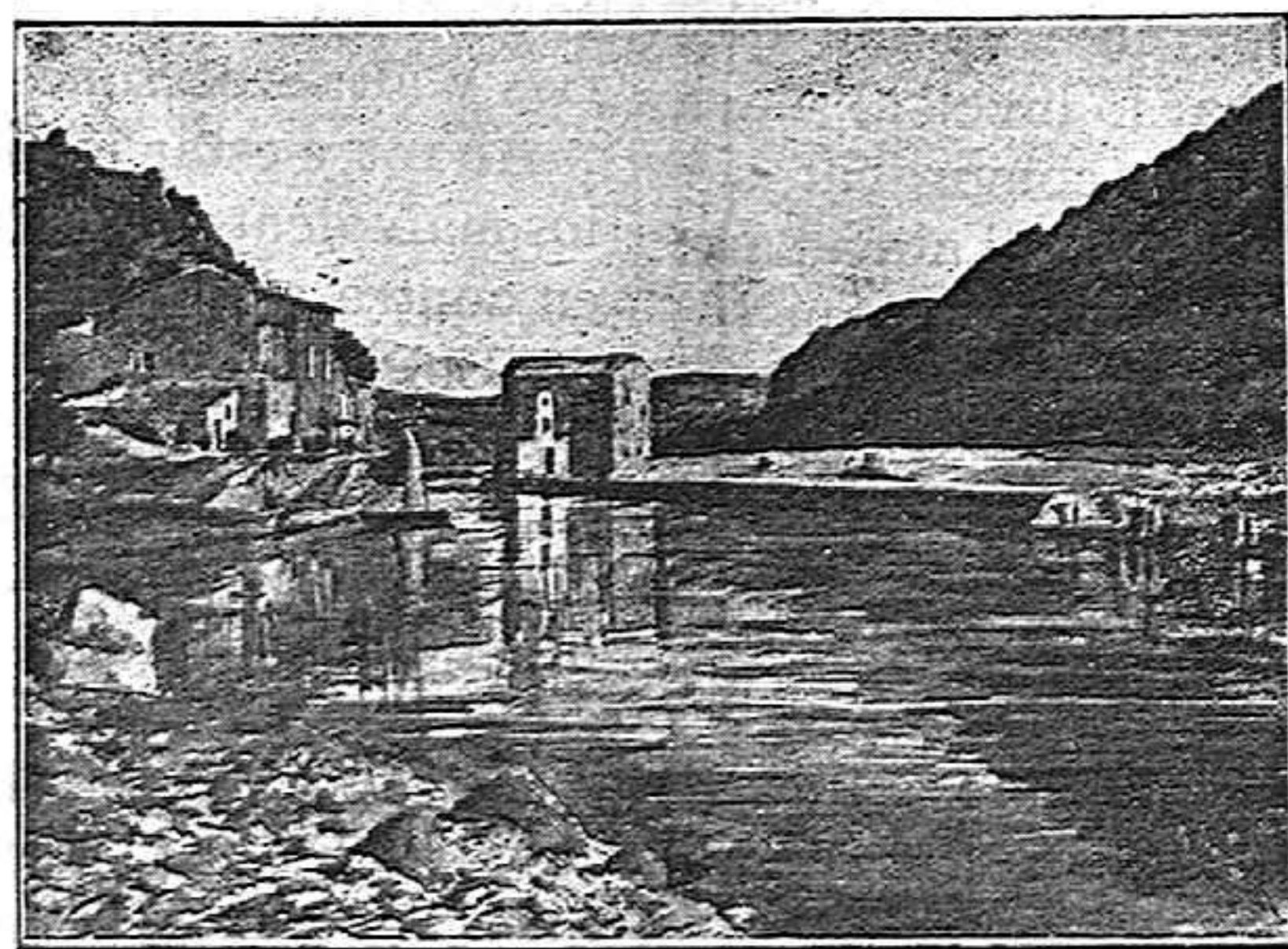
Conseguit aixó se donaren gran impuls á les obres, que continuaren fins al any 1557 en quina fetxa s' interrompiren á conseqüencia d' haver mort lo Mestre-encarregat Sebastiá Martines.

En aquest estat quedaren les obres hasta que 'l poble acudí al Sr. Bisbe de Solsona, Capitá General de Catalunya, qui, al tenir noticia dels desitjos dels tortosins maná que anessin á Tortosa, Antoni Mas y Joan Santacana, Geometres, pera que fessin los estudis corresponents en unió del Mestre Francesch Arboreda que per compte de la ciutat vingué de Valencia. La relació general d' aquestos tres tècnics es la que ens ha facilitat lo Sr. Lamotte pera sa reproducció. Va dirigida als senyors Procuradors de la ciutat de Tortosa y diu literalment:

«Con esta embio á V. M.^s la relación original, q.^e hicieron los espectos sobre lo tocante á las Azequias, hame parecido también por el beneficio grande que promete esta fábbrica, no solo á essa Ciudad, y Vecinos de ella pero á toda esta Provincia y Reynos circunvecinos, que me obliga á encargar d.^e nuevo á V. M.^s procuren hazer el esfuerzo posible en q.^e se ponga mano á la labor asegurando q.^e Ntra. Sra. y Su Mag.^d han d.^e quedar muy servidos, y yo muy contento d.^e aver cooperado en esa d.^e tan pública utilidad. Guarde Dios á V. M.^s Barcelona 28 d.^e Junio d.^e 1628.—El Obispo d.^e Solsona.—Procuradores d.^e Tortosa.

«Excmo. Sr.

«Per orde de V. E.^s y per manament á nosatros fet d.^e paraula per lo molt lltre. Sr. D. Lluís d.^e Monsuar Balle General de Cataluña, y del Consell de Sa Mag.^t nos som conferits, Juan Santacana mestre de cases, Antoni Mas fuster, y Francesch Arboreda, mestre de cases; en presencia de dit molt ilstre Sr. Balle General; y del Magch. se-

VISTA DE LA RESCLOSA Ó ASSUT DE XERTA.

Adelantades les obres de la *presa* los vehins no volgueren escomensar los rechs ó canals sense tindre un coneixement exacte de la nivellació y considerant qu' aquesta empresa era de molta trascendencia, acudiren á la dita Reyna Donya María pera que 'ls hi fés la gracia d' enviar, com enviá, á Tortosa una persona técnica pera donar dictámen. Aquest apareix firmat per Pere Viechio, qui, en compliment de la Reyal Ordre, va dictaminar sobre les bones condicions del terrer y de lo facil que resultaria la conducció d' aygues per mitj de rechs. Aquestos treballs li valgueren al nivellador, segons el testimoni de 31 d' Agost de 1446, cent vinticinch florins

Ab aquestes diligencies se conseguí la formació y construcció de l'

quedá sospesa fins al 1477 en quina fetxa s' encarregaren los vehins de continuarla, però se dessistí al poch temps á causa de les guerres.

Per aquest motiu quedá molts anys abandonada, hasta que 'n 1540 passá per Tortosa lo gran Monarca Carlos I d' Espanya y V. d' Alemany, quin amor per les llibertats y privilegis de Catalunya ha quedat demostrat ab aquella frase seva—*«Prefereixo 'l titol de Compte de Barcelona que 'l de Rey de Romans»*. Aquest afecte á la nostra terra quedá remarcant ab l' acte que feu al retirarse al Monestir de Yuste, ahont va renunciar los seus regnes en favor dels seus fills, excepte 'l de la Confederació-catalana-aragonesa, quin titol volgué conservar hasta la mort.

ñor Gregori Jordá Procurador en cap de la Ciutat de Tortosa, y de moltes altres personas, en la partida de les Llenes del terme de dita Ciutat de Tortosa á efecte de regoneixer y mirar si del Riu Ebro se poran traure dos cequies una per la part de Tiveins y altra per la part de Xerta, bastants á regar lo terme de dita Ciutat, y lo lloch á hont se podrà pendre laygua ab maixó comoditat pera que tinga la caiguda necessaria conforme regles del art, y així mateix pera medir lo camí que dites cequies han de fer, y mirar la especie de terra, roques, y barranchs peraont, han de pasar, y fer balanz y tanteo del cost que dites cequies han de tenir, y no resmeins considerar, y medir la terra que de elles se pot regar, y lo profit que adita Ciutat y als particulars de ella podrà resultar de la fábrica de ditas cequies y pera cumpliment de nostra obligació, y descarrech de nostres consciencies apres de haver una, y moltes vegades llivellat, medít, y considerat tot lo sobre dit, y conferit entre nosatros diem lo segent:

„Que comensant á llivellar desde dit puesto nomenat le Llenes, que está una llegua mes amunt de la Sut baixarem fins al Moli de baix y trobarem de caiguda trenta dos pams, dels quals llevats sinch pams de caiguda per lo corrent del aigua resten vint y set pams mes al que la casa del aigua de la Sut, y tornarem á llivellar de dit Molí fins al Portal de la Vilanova de dit Ciutat, y trobarem setanta set pams mes alt de una Creu que está feta al cantó de dit portal, y pasarem lo llivell fins á la Pedrera, y pugarem á la casa, que es sobre la montaña, y ferem una Creveta sobre la peña, y trobarem que venia lo llivell trenta dos pams mes alt que dita Creu, y levant la caiguda que ha de tenir la cequia que son trenta dos pams vindrá dita aigua al llivell de la dita Creu, Y prenent la aigua com dit es en lo lloch de les Llenes havem trobat haveri fins al molí mes baix 3340; Canes que conforme asó estará dita cequia; haguenda consideració á la terra per hont han de pasá y la amplaria, y fondo que ha de tenir goranta mil cent y quatre lliures; diem 40104 lliures y desde dit Molí fins á la montaña que está davant del Portal de la Vilanova, havem trobat nou mil trescentes canes, que contarán vint y set mil y noucentes lliures diem 27900 lliures y pasarem per la montaña fins á la Torra de Rocacorba, y trobarem sis mil sinch centes y vint canes, que valen vint y sis mil vuitanta lliures, diem 26080 lliures y pasará la Cequia de allí avant se ha de dividir en dos brazos, lo hu que vaja á Camarles y lo altre á Burgasenia pera regar tots aquells plans, costarán de fer dits dos brazos de Cequia set mil lliures, diem 7000 lliures. De manera que costaría tota la Cequia de la part de Tiveins prenent la aigua á les Llenes cent y una mil vuitanta y quatre lliures diem 101084 lliures.

„Ha de advertirse que dita Cequia á de tenir fins á Tortosa vint pams de amplaria y vint de fondo pera que pugan portar la aigua abundant pera regar totes les terres, y de Tortosa fins á Rocacorba ha de tenir dita Cequia quinse pams de amplaria, y los mateixos vint pams de fondo. y los dos brazos damunt dits han de tenir set pams de amplaria y sis de fondo cada hu.

„A mes diem que prenent la aigua pera dita Cequia de la Sut, fin á la Torra de Rocacorba ab les mateixes mides de amplaria, y fondo podrà regar tot lo terme de Tortosa y Tiveins fin á la már, y les faldes de la orta de Tiveins, y lo cost será molt meyns per que se farà ab sinquanta y set mil y vuitanta quatre lliures diem 57084 lliures y així diem que es millor pendre la aigua de la Sut, pues que es pot estancar facilment, y tenir la aigua á la altura que será menester pera dita Cequia, y en lo tems de esterilitat poder entrar vuit pams de aigua per dita Cequia y en tems de gran esterilitat se podrán tapar los Vaixs de la Sut, y també som de parer que sis pren la aigua de les llenes se aurá de fer asut per que nos troba en ningun Riu que esprennga aigua sense Sut, además de que será cosa treballosa sustentar la Cequia per lo que quant vingén algunes Riades la enrunará y será treballosa de netegar.

„Diem també per les mateixes rahons que havem llivellat la altra part del Riu y comensant á llivellar sobre la Sut en presencia del Magch. Dr. M.ª Pere Juan Miravall Procurador en Cap de dita Ciutat fins arribar lo llivell al lloch de Amposta se ha comprovat ser conforme ab lo llivell del altra part, ab que nos som conformats que los llivells han anat molt be y així diem, que la dita Cequia se pot fer molt be pera regar tots los plans y algunes faldes de la montaña fins arribá á la mar ab molta satisfasíó.

„Havem vist així mateix y regonegut pera hont ha de anar dita Cequia y avent medít de la Sut fins Amposta havem trobat de llargaria denou mil cent y seixanta dos canes de peña y Terra Cavant, y Pons que se han de fer en los Barranchs que tot costará poc mes ó menos vuitanta vuit mil noucentes lliures diem 88900 lliures.

„També diem que havent vist y regonegut tota la terra que es pot regar de les dites Cequies, que es molt gran quantitat y quenés apar que dins dos ayns que regaran poran pagar tot lo gasto de dites Cequies y així trobem que son de gran profit y benefici, y ques poden fer sempre que apareixerá. Y així ho diem y declaram los sobredits, Justa Deu y nostras Consiensies y per la práctica y experiència que tenim de coses semblans firmantlo de nostres mans en la Ciutat de Tortosa á deset del mes de Juny any de la Navitat de Nostre Señor Deu Jesuchrist mil sis sens vint y vuit.—y Juan Santacana mestre de Cases firmo lo damunt dit.—Yo Antoni

Mas fuster firmo lo sobre dit.—Yo Francesch Arboreda dit que es veritat tot lo susdit.

Malgrat la bona disposició de les Autoritats y d' altres persones de la ciutat y 'l brillant informe dels pérts anomenats, tampoch faltaren ególatras y gent dolenta que fessin la guerra á la continuació d' aquestes obres trascendentals. Acudiren aquestos últims al Sr. Capitá General de Catalunya-Bisbe de Solsona, ab l' afany d' interrompí la realiació de dita obra, però en ves d' esser escoltats, sa Excelencia maná passar á Tortosa un Ohidor de la Reyal Audiencia y després d' estudiada sa relació, per manament del referit Capitá General, se trasladá á nostra ciutat, D. Alexo de Marimon, Lloch-Tinent de Catalunya, qui doná informe favorable mostrantse partidari de que 's reprenguessin els treballs y para qu' aquestos se comensessin tot lo mes aviat possible y ab lo major acert, s' encarregá de la demarcació de abdós cequies ó canals lo Geometra Antoni Mas, segons consta en la Relacio de 19 de Desembre de 1628.

De conformitat ab lo parer del referit Geómetra se vá subastar l' obra á favor de Joan Joanis imponentse, pera costejar llurs gastos, un impost sobre 'ls fruyts de les terres compreses en la demarcació y un altre dret sobre la cullita del ví de les mateixes finques. Com ab aixó encara 's quedaven curts, se destinaren al objecte les rendes que produhia 'l dret de l' *Assut* y altres quantitats oferides per les Confraries y altres persones de la ciutat.

Ab tot y estar la obra rematada, los malvolents tornaren á recurrir en contra al Capitá General-Bisbe de Solsona, qui, cansat de tanta obstrucció, de conformitat ab lo resol pel Consell dels Vint y quatrena y atenant los perjudicis qu' ocasionava la sistemática oposició dels contrariosos, en 30 de Maig de 1629 enviá una Carta-Ordre als Senyors Procuradors y Consell de Tortosa, ordenant la prompta prosecució de les obres, baix la pena d' exigir les degudes responsabilitats y de fer us dels medis que li concedia la Justizia.

En virtut d' aquest manament s' escomensaren les obres totseguit, prenent aquestes gran impuls, pero vé á interrompírlas una nova reclamació dels oposicionistes, los quals estaven á punt de triomfar si l' aleshores Capitá General de Catalunya Sr. Duch de Feria, no hagués resolt favorablement la continuació de la Cequia, de la part de Tiveins, segons llegim en la Ordre Carta-histórial que per dit Senyor apareix firmada y dirigida als Senyor Procuradors y Consell de la ciutat de Tortosa en 23 de Juliol de 1629. Los enérgichs manaments d' aquesta nova Providencia, van esser molt profitosos al pahis, puig les obres adelantaren rapidament hasta 'l any 1632. en quina época tingueren que pararse 'ls treballs á

causa d' haverse suscitad una qüestió de dret entre nostra terra y 'l Rey Felip IV. y haver estallat, després, la Guerra de Catalunya en atenció á les malifetes, atrocitats, robos y sacrilegis dels tercis castellans qu' invadiren nostres terres com llops famolenchs ¡Mes, passém aixó per alt, puig no volém engolfarnos ara en un digressió que portaría la nostra ploma molt mes enllá de lo que 'ns proposém en aquesta síntesis histórica dels canals de nostre terme!... Si, deixemho, que prou ha degut purgar al altre mon los pecats que 'n vida va cometre lo despotich Compte-Duch, Representant d' aquell Monarca feble y inexperimentat.

Les conseqüencies de les Guerres de Catalunya contra Castella primer y les ocasionades mes tart, ab motiu de la invasió francesa y guerra de Successió, foren tan funestes pera 'l pahis, que no podía pensarse en millores quan mancava 'l pá dins de casa. Se treballá, empró, enviant noves instancies, se feren nous estudis y no 's pará un moment en demanar apoyo al Govern, com ens ho proben les diligencies practicades en 1768 pel Personer de Tortosa D. Carles Sabater, á quins treballs se dehuen les esmenes, advertencies y nous projectes esmentades en lo Decret de 6 de Desembre de 1771 y l' estat comparatiu format pels pérts en 1776.

Desde aquesta fetxa no pará Tortosa en procurar la construcció d' aqueixos dos canals de tanta importancia pera 'l pahis, però la esclavitut que tingué que sofrir Catalunya, en tot lo funestós sigle XVIII per un costat, y, per altre la transformació total de nostres lleys, furs y costums, ensorraren aquest assumpto sota la férula d' un ensopiment, propi, tantsols del esclau, tractat per butxins y gent crudel.

Per si no n' hi havia prou de desgracies, de fam y de miseria, escomensá 'l sigle XIX ab l' empresonament del infelís Ferrán VII, cayent aquest en poder del envejós Napoleó I á qui cedí la corona d' Espanya. Ab lo nomenament de Pepe Botella, esclatá l' anomenada *Guerra de la Independencia* en la quina va perdre Napoleó la gloria conquistada en tantíssims pobles d' Europa.

Expulsats los francesos y restaurat lo trono en favor de Ferrán VII torná Tortosa á empendrer la campanya demanant la continuació de les cequies, empresa que no 's pogué prosseguir á consecuencia de les funestes revoltes que produhi la sublevació de 'n Riego. Calmats els ánims dels lliberals y realistes ab motiu de la intervenció de Fransa, nostra ciutat acudí novament sollicitant la construcció dels canals. Aquestes obres haurien obtingut aleshores un fort impuls si no haguéssim tingut que sofrir un nou paréntesis á causa de la sangrenta Guerra Civil, durant la quina quedá nostro pahis malmés y arruïnat.

Desde l' any 1850ª pren la qüestió

dels canals un vol molt diferent y d'una qüestió essencialment local s'en fá una altra d'interés general. Ens referim á la lley sancionada per Isabel II en 26 de Novembre de 1851, donant facultats al govern pera fer á favor de Mr. Isidoro Pourcet la concessió definitiva de les obres de canalizació del riu Ebre desde Saragossa al mar, plan grandió ja acariciat en 1528 pel Emperador Carlos V qui 's mostrava afanós d'obrir als productes de Navarra y Aragó los ports del Mediterrani.

En la citada lley de 26 de Novembre de 1851 s'autorisava al mateix M. Pourcet pera que construhís un canal desde Amposta als Alfachs.

Al objecte de donar la major empena á la grandiosa obra projectada, á instancies de dit concessionari, se formá una societat anónima baix lo nom de *Real Compañia de Canalización del Ebro*, la qual quedá legalment constituída en virtut del Real Decret de 29 de Diciembre de 1852.

No 'ns entretindrem en estudiar, ara, la varietat de treballs y cúmuls de instancies, planos y condicions d'aquesta época, puig no entra en nosaltres la idea de redactar cap *Memoria* de les vicissituds que va passar la Companyia ab motiu de la molta ó poca formalitat del contratista Mr. Humbert Dubrouse.

Se comensaren los treballs de nivellació y d'expropiació de terres baix la direcció de Mr. Tiers y Le Roc. Mes tart s'encarregá de l'obra l'Enginyer Jefe Mr. Leferme, qui no estant conforme ab la marxa que se li donava al assumpto, presentá la dimissió en Octubre de 1854.

Los xanxullos y disbauxes del Contratista general obligaren á la Companyia á fixarse en la mala administració de les obres, en les quines s'havien ja invertit 18 milions de franchs sense que 's vegés cap obra d'importancia.

Renovat lo personal administratiu, á primers del any 1856, la Junta confiá sa representació y la direcció de les obres al il·lustrat Enginyer D. Julio Carvallo, qui 's va fer càrrech de l'obra, obrint la navegació fins á Casp y construhint lo canal de rechs actual desde Xerta, per Amposta, al mar. Tot aixó verificat en un espay de temps molt curt, y ab tanta economia, que 'l total de tan important construcció no costá mes que set millóns de franchs y... ¡Alabat siga Deu!... l'obra projectada en la primera mitat del sigle XIV, se va acabar, inaugurar y festejar en lo mes d'Agost de 1857. Lo dia no 'l sabém ben cert, però creyém que era la diada de l'Assunció.

En aquest jorn arribá á Tortosa una Comissió régia al objecte d'assistir á les festes de la inauguració. Lo vapor que la conduhia atracá á nostra ciutat á les dotze, en lo mateix moment qu' aixordava 'l brandar de les campanes, la crido

ria del poble, les músiques de la ciutat y les canonades del castell. Conten los vells que may s'ha vist Tortosa ni mes garrida, ni mes en galanada ni ab tants de diners.

Inaugurat lo canal, desde l'Assut passá 'l vapor á Mequinenza, essent los passatjers victorejats per tots los pobles riberenchs.

Ja tenim, donchs, lo canal de la dreta donat vida á n' aquells terrers secatius y obrint fonts de prosperitat á l'agricultura. No dihéim al comers, perque 'l tranzit navegable que 's construhí desde Amposta als Alfachs, degut al descuit ó altres causes qu' ignorém, está tot cobert de soldó, baix de quines capades s'ensorraren los vapors Sinca y Ebre venuts no fa molts anys á preus de ferro-vell.

Desde que Tortosa vegé 'ls bons resultats del canal de la dreta, no han parat sos ciutadans en acudir á Madrid solicitant la construcció del de la esquerra ó siga d' aquell que ja s'escomensá desde Tivenys á la Rojal.

Si 's construhirá ó no, es molt difícil assegurarho, puig encara que 'l Senat y 'l Congrès haigi ara aprobat lo treurer aquesta obra á la subasta, rellevant algunes càrregues que féyen impossible sa construcció, 'l estat economich actual de la Companyia y altres circumstancies prou anormals, poden esser causa d'un entrebanch que vinga á destorbar los enlayrats proposits de les persones que desde molts anys ensá han dedicat tots els seus esforços en pró d'aquest canal, veritable font de prosperitat y de riquesa para 'l pahís.

Francesch Mestre y Noé.

Tortosa Abril 1902.

La presó d'en Enrich Prat de la Riba Dr de "La Veü de Catalunya,"

Lo dimecres pel matí, per ordre de l'autoritat militar, ingressá á la presó del carrer d'Amalia nostre estimadíssim amich D. Enrich Prat de la Riba, per haver comés la *delicte* de reproduhir, sense comentaris, un articie publicat per *L'Independant* de Perpinyá. Aquesta noticia s'escampá per Barcelona ab la lleugeresa del llamp.

Lo primer qu'acudí á la presó fou l' eminent patrici Dr. Robert, qui després d'haverse oferit en tot y per tot al Sr. Prat de la Riba, se'n aná á cá 'l Sr. Jutje á sortir fianza personal per il·lustre detingut. Desde aleshores la presó no s'ha buydat de gent, entre la que hi figuren les mes respectables personalitats de Barcelona; representacions de totes les mes cultes societats, representants de periodichs, comissions de la Permanent de la *Unió Catalanista*, *Lliga regionalista*, *Ateneu Barcelonés*; en fi, una veritable gernació de persones honrades, de les que mes sobressurten en les Ciències, en les Arts, en

l'aristocracia, en la industria, en lo comers y 'l treball.

Forsosament havia d'ocurrir aixó després de sapiguer Barcelona qu'estava á la presó l'escriptor insigne, l'honorable patrici, l' eminent juriconsult, gloria de la terra y enveja dels que 'l maltracten. ¡Fá tants anys qu'admirém les escepcionals virtuts de nostre prehuat amich! ¡ne fa tants que 'l seguim en les seves regeneradores doctrines!

Si déyem qu'aquest molest empresonament no 'ns ha deixat afectats de veritat, mentiríem; però hem de confessar qu'aquest mateix aplanament ens dona mes forsa pera juntar nostra protesta á la de tota Catalunya y molt mes pera lluitar en contra d'aqueixa oligarquía burocrática, ahont s'hi cobejan los pertorbadors de les conciencias y de la tranquil·litat pública.

De tots els indrets de Catalunya arriben oferiments á Barcelona, demostracions senzilles que vé á posarnos de relleu, qu'ab lo Sr. Prat de la Riba están á la presó tots els cors dels bons fills d'aquesta terra; si, 'l cor y 'l ánima dels que treballen pera 'l glorios pervindre de nostra Patria, de la quina hem de desterrar l'esperit rutinari y desenfrenat d'aquestos oligarquichs contraris de tota activitat humana.

Ha fet bé 'l Sr. Manzanó en recomanar al Govern qu'encara no era hora de restablir les garantíes de Catalunya.

Es trist, molt trist veurer en les darrerries de la Regencia los llibertaris pels carrer y la gent de bé tan descaradament perseguida.

Secció Religiosa

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge 6 San Celestí.—Lilluns 7 S. Epifani.—Dimats 8 S. Edesi.—Dimecres 9 Sta. María.—Dijous 10 S. Ezequiel.—Divendres 11 S. Lleó.—Disapte 12 S. Juli.—Diumenge 13 S. Hermenegildo.

NOTICIES

Avisém als Senyors Suscriptors de fora que l'encarregat de cobrar l'import de la subscripció de LA VEÜ DE TORTOSA, es D. Salvador Grau á qui, mitjantsant lo corresponent rebut podrán fer efectives les quantitats per les quines estiguen en descobert ab aquesta Administració.

Se troba malaltat de gravetat nostre respectable amich l' eminent poeta catalá Mossen Cinto Verdager.

Fém vots pel prompte restabliment de tan il·lustre escriptor.

Lo divendres escomensaren, á la Iglesia del Seminari, los solemnes cul-

tes de la Confraria del Santíssim Sacrament qu'acabarán demá.

Lo profund orador Mossen Juliá Sanjuan s'ha d'encarregat dels sermons d'aquet Triduo, ab motiu del qual se poden guanyar Indulgencies.

Lo dimars tinguerem lo gust de saludar á n' aquesta estació, de pas cap á Barcelona á nostre respectable amich l' eminent arqueolech Dr. don Roch Chabás, Canonge Arxiver de la Seu de Valencia.

Lo Dr. Chabás, se proposa passar un mes á la ciutat compta, al objecte d'estudiar varios documents del Arxiu de la corona d'Aragó, relatiu á la compilació del dret Valenciá, quin codich está esbrinant.

Ahir á les cinch de la tarde va rebre el Sant Sacrament del bateig un pobre pres brasileny á la edat de prop de cinquanta anys, després de preparat pe'ls PP. de la Companyia de Jesús qu'ab tan zel visiten aquest establiment correccional, instruhint y regenerant los reclusos depositant en sos cors els gèrmens de cristiana y verdadera civilisació.

Lo Reverent Rector Mossen Descarrega fou 'l Ministre de dit Sacrament.

Felicitem al neofit per la senyalada misericordia que Deu Nostre Senyor li ha dispensat.

Ab motiu de la reforma que ha d'introduhirse en nostre patriarcal confrare *La Renaixensa* ha deixat la direcció del mateix l' infadigable catalaniste. En Pere Aldavert, qui, a propòsit d'aixó, ha publicat una carta sentidíssima.

Desde primer del actual s'ha encarregat de la direcció de *La Renaixensa* l' atitllat escriptor, redactor d'aquell diari, Sr. Martí y Juliá.

Lo fet de quedar lo Sr. Aldavert formant part d'aquella redacció ens prova que aquesta mudansa n'obeheix á cap ressentiment, de lo que 'ns alegrém moltíssim.

Hem rebut lo primer número d'un periodich que baix lo titol de *La Proa* sortí 'l diumenge passat al poble de Ametlla.

Li desitjém molts anys de vida.

En la Societat velocipedica d'aquesta ciutat s'ha instalat un *entrenador*, invenció del soci don Miquel Vidella.

Aquest aparato resulta de molta utilitat pera 'ls jovers que volen exercitarse en anar en bicicleta.

Nostre amich D. Joan Bta. Angela ha trasladat la seva agencia de negocis al carrer de Moncada n.º 4 y 6, á quin nou despatx poden enviarse tots els documents relatiu al Registre de la propietat d'aquest partit.

Ha tornat de Barcelona la Comissió del nostre Municipi que va anar á visitar al Sr. Capità General pera pregarli lo traslado á nostra ciutat de la Comissió liquidadora de Filipinas.

Tortosa. Imp. FOGUET, P. Hospital.

MORESO

Gran botiga de calsat
de totes classes

SABATES Y BOTINES D' IVERN

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS VENTES AL CONTAT.

PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Libreria,

Comisions y
Representacions

DE

D. Obdulio Rodriguez

CARRÉ DE MONCADA, 1
TORTOSA

LA CHERTOLINA

XOCOLATE

Y

LLEGITIM

TURRÓ de CHERTA

CHERTA (TARRAGONA)

Joseph Ricart

Casa fundada l' any 1842

Ebanisteria y taller de mobles de totes classes

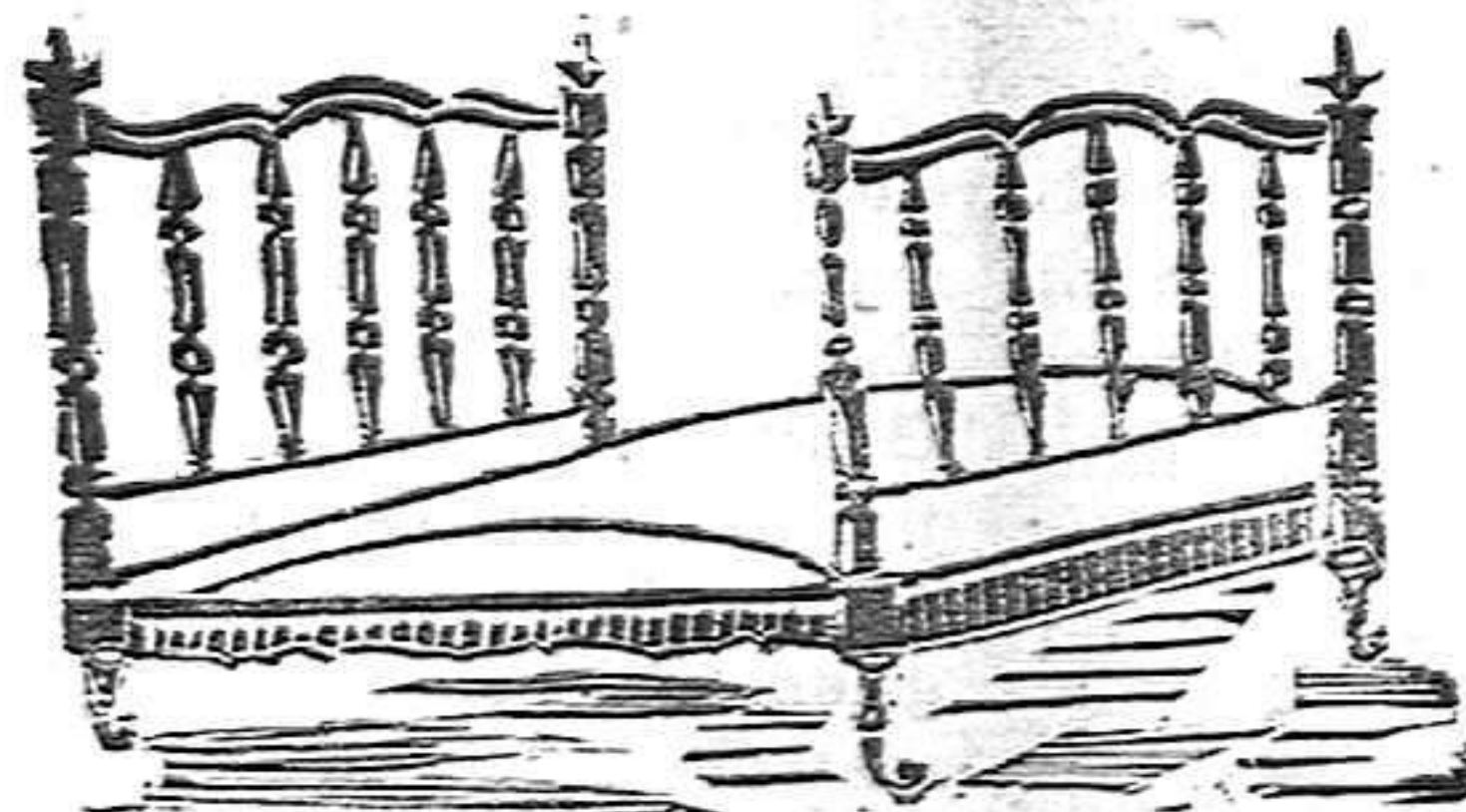
DE

Fills de Bonaventura Sanz.-Tortosa.

Especialitat en la decoració
de salons y mobles de capritx,

Carrer de Moncada. 13.

(DEVANT DEL SEMINARI)

INCREDIBLE VERITAT

Unica y veritable ocasió pera gastar los quartos com cal en regalos d' importancia, quin valor supera sempre al seu cost. Objectes d' or de lley garantizat (18 quilats) y enlluhernadors brillants, químicament perfectes, de mes válua, per son constant esplendor y llimpiesa, que 'ls verdaders. Descomposició de llum, llimpiesa lapidació perfecta, imitació maravillosa.

5.000 pesetas

á qui distingeixi aquestos brillants Alaska dels lligitims. Gran Premi en la Exposició de Paris

Anell pera home, or brillant	50 ptas.
» » » brillant molt gros	100 »
Agulla pera home.	25 »
» » » » »	50 »
Anell pera senyora ó senyoreta	25 »
Arracades (parell) pera senyoreta.	25 »
Arracades (parell) pera senyora	50 »
Arracades (parell) pera senyora brillant molt gros	100 »
Arracades (parell) pera noyas (verdader regalo).	25 »

S' anvien per correu franch de tot gas to, en caixetas certificadas y declaradas mercancias pera tota Espanya y Illas.

No se servirá cap pedido que no vinga acompanyat de son import en billets del Banch d' Espanya, en carta certificada ó valor declarat.

Pera la mida de les anells basta pendrer ab un fil la grossaria del dit.

No 's fan d' squentos; no 's donen representacions ni s' envien catalechs, dibuixos ni mostrats.

Al comprador que no estiga conforme ab la mercancia si li tornarán los quartos totseguit.

Dirigirse al representant general y únich de la Societat d' Or y Brillants:

Asis: Aveska, G. A. Buyas, Bono, 104 y 106, Milán. (Italia).

IMPREMPTA

DE

J. Foguet y Sales

IMPRESIONS PERA 'L COMERÇ: Factures, Cartes, Memorandums, Accions, Sobres, Prospectes, Lletres, Chèchs, Pagars, Circulars, Notes de preus, Estats, Esqueles, Rebuts, Catalechs, Talonaris, Volants, Modelació pera oficines, etc Impresions ab tinta de copiá.—Tituls honorífichs, Etiquetes de totes classes, Invitacions, Targetes, Participacions de casament, de naixement, De primera Missa, De Professió Relligiosa, Recordatoris y tota clase de treval's de fantasia.—Especialitat ab impresions artístiques sobre satí, papé japonés y pergamí, Vinyetes modernistes y caracters gòtichs del sigle XV Varietat de clíxers pera goigs y escapolaris, Targetes visita des le una peseta lo cent.

IMPRESIO DE OBRES LE TEXT: Periodichs, Revistes, Memories, Reglaments, Follets, Obres científiques y Literaries, et. Esqueles de defunció, Impresos ab tinta blanca sobre papé negre ó cartolina, Treballs artístichs á varies tintes. Cromos pera felicitacions y Carnets pera festes y menús, Impresió de targetes postal.

Plassa del Hospital, 5, TORTOSA.

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygües, Pipes, Parasol, Bastons, Colls, Punys, Mitjes, Mitjons, Juguets, Puntilles, Brodats, Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos, y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESES EN CARTOLE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES CLASSES, CÓRBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc

Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.
TORTOSA.

Libreria fundada 'l sigle XVIII

Francesch Mestre

TORTOSA

PUBLICACIONES CATALANES:

Obres de Mossen Jascinto Verdguer
» » Tomás A. Rigualt
La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta
Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta
Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta
» » rústica 0'50 peseta
Doctrina cristiana—cartonet—0'50 peseta

DEPÓSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES